
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΝΝΕΑ ΠΡΩΤΟΥΣ ΜΗΝΑΣ ΤΟΥ 1948

Ι ΝΟΜΙΣΜΑ

1. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία, ἀφοῦ παρέμεινε περίπου σταθερὰ κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα μεταξύ Μαΐου καὶ Ἰουλίου 1947 (βλ. ὑπ' ἀρ. 1 πίνακα), ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀνηφορικὴν τῆς πορείαν, τὴν ὁποίαν διατηρεῖ με ἐλαχίστας ἐξαιρέσεις μέχρι τῆς 30ῆς Σεπτεμβρίου 1948. Ἡ μεγαλύτερα κατὰ μῆνα αὔξεις αὐτῆς (17,5 %) ἐμφανίζεται κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1947, ὅποτε λόγω τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων κλπ. δημιουργεῖται μίᾳ πρόσθετος ζήτησις κυκλοφοριακῶν μέσων, τόσον ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ 13ου μισθοῦ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ὅσον καὶ ἐκ μέρους τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἡ ὁποία κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην χρειάζεται περισσότερο χρήμα διὰ τὴν ἠύξημένην κίνησιν τῶν προϊόντων τῆς πρὸς τὰ μεγάλα καταναλωτικὰ κέντρα. Τὸ αὐτὸ φαινόμενον παρουσιάζεται λόγω τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα, τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1948, ὅποτε παρατηρεῖται τὸ δεύτερον κατὰ σειρὰν ποσοστὸν τῆς μηνιαίας αὐξήσεως (12,8 %).

Αἱ ἐποχιακαὶ διακυμάνσεις τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας δὲν ἐπέφεραν σημαντικὰς μεταβολὰς ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν. Τοῦτο ὀφείλεται :

α) Εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐποχιακὴ διεύρυνσις τῆς κυκλοφορίας ἀντιμετώπιζεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἓνα ἠύξημένον ὄγκον προσφερομένων ἐμπορευμάτων.

β) Μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἑορτῶν, ὅποτε ὁ ὄγκος τῶν προσφερομένων ἐμπορευμάτων περιορίζετο εἰς τὸ προηγούμενον ἐπίπεδον, ἡ

Πίναξ 1. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Ημερομηνία	Δισεκατομμύρια Δραχμών			Μηνιαία αύξεις (+) ή ελάττωσις (-)
	Τραπεζο- γραμμάτια	Κέρματα	Σύνολον	
1946 Δεκεμβρ. 31	537,4			
1947 Μαΐου 31	676,2	0,6	676,8	—
Ίουνίου 30	690,5	0,6	691,1	+ 2,1 %
Ίουλίου 31	692,0	0,6	692,6	+ 0,2 %
Αυγούστου 31	731,9	0,6	732,5	+ 5,8 %
Σεπτεμβρίου 30	763,6	0,6	764,2	+ 4,3 %
Όκτωβρίου 31	822,3	0,6	822,9	+ 7,7 %
Νοεμβρίου 30	828,7	0,6	829,3	+ 0,8 %
Δεκεμβρίου 31	973,6	0,6	974,2	+ 17,5 %
1948 Ίανουαρίου 31	893,3	0,6	893,9	— 8,2 %
Φεβρουαρίου 29	865,9	0,6	866,5	— 3,1 %
Μαρτίου 31	888,2	0,6	888,8	+ 2,6 %
Ώπριλίου 30	970,8	31,5	1.002,3	+ 12,8 %
Μαΐου 31	956,2	34,8	891,0	— 1,1 %
Ίουνίου 30	1.011,8	32,8	1.044,6	+ 5,4 %
Ίουλίου 31	1.045,7	33,5	1.079,2	+ 3,3 %
Αυγούστου 31	1.048,6	34,3	1.082,9	+ 0,3 %
Σεπτεμβρίου 30	1.018,2	33,8	1.052,0	— 2,9 %

Τράπεζα της Ελλάδος διὰ τῆς πωλήσεως περισσοτέρων χρυσῶν λιρῶν ἐπετύγχανεν μίαν αἰσθητὴν ἀποσυμφόρησιν τῆς κυκλοφορίας, ἢ ὅποια, ἄλλωστε, ὑπεβοηθεῖτο ἀπὸ τὸ γεγονός τῆς περιορισμένης αὐξήσεως τῶν χορηγήσεων τῆς κατὰ τὸν ἀμέσως μετὰ τὰς ἑορτὰς ἐπόμενον μῆνα.

Ἄν ἐξαιρέσωμεν τὴν περίοδον τῶν ἑορτῶν, ἡ μηνιαία αὐξήσις τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας περιορίζεται συνήθως μεταξύ τοῦ 1—7%, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅτι δὲν ὑπάρχουν πολὺ ἀπότομοι πρὸς τὰ ἄνω μεταβολαί. Τὸ μέσον μηνιαῖον ποσοστὸν τῆς ἐξελίξεως ταύτης, δηλ. τὸ ποσοστὸν ἐκεῖνο κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε ν' αὐξάνεται κατὰ μῆνα ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία διὰ νὰ φθάσῃ ἀπὸ τὰ 676,8 δισεκ. τῆς 31 Μαΐου 1947 εἰς τὰ 1052 τῆς 30 Σεπτ. 1948, ἀνέρχεται εἰς 2,8%. Διὰ τοὺς 7 τελευταίους μῆνας τοῦ 1947 τὸ μέσον μηνιαῖον ποσοστὸν φθάνει τὰ 3,5%, ἐνῶ διὰ τοὺς πρώτους 9 μῆνας τοῦ λήγοντος ἔτους περιορίζεται εἰς τὰ 2,3%. Δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι διὰ τὸν ὑπελογισμὸν τῶν τελευταίων τούτων ποσοστῶν, ὡς νομισματικὴ κυκλοφορία τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1947 δὲν ἐλήφθησαν τὰ πραγματικὰ 974,2 δισεκ. τοῦ πίνακος, ἀλλὰ ὁ μέσος ὄρος τῆς προηγουμένης καὶ τῆς ἐπομένης ἡμερομηνίας, δηλ. τὸ $\frac{82,93 + 893,9}{2} = 861,6$

δισεκ. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἀπαλείφεται, χονδρικῶς βεβαίως, ἡ ἐποχιακὴ διακύμανσις, ἀφοῦ ὑποτίθεται, ὅτι ἡ κυκλοφορία ἐκινήθη ὁμαλῶς κατὰ τὸ μεταξύ 30 Νοεμβρίου 1947 καὶ 31 Ἰανουαρίου 1948 χρονικὸν διάστημα.

Οὕτω, δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, κατὰ τοὺς 9 πρώτους μῆνας τοῦ 1948, παρουσιάζει μίαν ἀξιόλογον μείωσιν, ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς 7 τελευταίους μῆνας τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Οἱ κυριώτεροι παράγοντες αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας εἶναι, ὡς γνωστὸν, αἱ χορηγήσεις τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸ Δημόσιον καὶ τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἐθνικῆς οικονομίας. Οἱ λογαριασμοὶ τοῦ Δημοσίου συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν λογαριασμῶν τῆς ἀμερικανικῆς οικονομικῆς ἐνισχύσεως, ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1947 μέχρι τοῦ Ἰουλίου 1948, παρουσιάζουν τὰς κάτωθι μηνιαίας αὐξήσεις, συμφώνως πρὸς τὰ σχετικὰ στοιχεῖα τὰ δημοσιευόμενα εἰς τὸ Μηνιαῖον Στατιστικὸν Δελτίον τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς :

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει ὅτι :

α) Τὰ μέσα μηνιαῖα ποσοστὰ τῶν χορηγήσεων πρὸς τὸ Δη-

Πίναξ 2. ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΥΞΗΣΙΣ (+) ἢ ΕΛΑΤΤΩΣΙΣ (—)
ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μ ἤ ν ε ς	Χορηγήσεις πρὸς τὸ Δημόσιον	Χορηγήσεις πρὸς τὸ Σύνολον τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας	Χορηγήσεις πρὸς τὴν ἀγροτικὴν Οἰκονομίαν
1947 Ἰούνιος	+ 2,8 %	+ 2,5 %	+ 0,2 %
Ἰούλιος	+ 1,4 %	+ 4,9 %	+ 4,3 %
Αὔγουστος	— 2,1 %	+ 6,7 %	+ 8,4 %
Σεπτέμβριος	+ 10,3 %	+ 5,5 %	+ 3,9 %
Ὀκτώβριος	— 1,6 %	+ 5,9 %	+ 8,9 %
Νοέμβριος	+ 0,6 %	+ 2,1 %	+ 5,2 %
Δεκέμβριος	+ 16,9 %	+ 8,0 %	+ 13,6 %
1948 Ἰανουάριος	— 12,4 %	+ 0,7 %	+ 2,1 %
Φεβρουάριος	+ 4,2 %	+ 1,1 %	+ 2,5 %
Μάρτιος	— 0,9 %	+ 4,3 %	+ 5,9 %
Ἀπρίλιος	+ 6,0 %	+ 3,3 %	+ 3,2 %
Μάϊος	+ 8,8 %	+ 0,6 %	+ 1,4 %
Ἰούνιος	+ 1,1 %	— 1,2 %	— 2,4 %
Ἰούλιος	+ 2,6 %	+ 2,3 %	— 2,1 %
Αὔγουστος	+ 6,8 %	— 2,3 %	— 11,7 %
Μέσον Μηνιαίων ποσοστὸν αὐξήσεως	+ 2,8 %	+ 2,9 %	+ 2,7 %

μόσιον καὶ πρὸς τὸ σύνολον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας συμπίπτουν πρὸς τὸ μέσον μηνιαίων ποσοστὸν τῆς αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅτι ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία ἠκολούθησε ἀκριβῶς τὸν ἴδιον ρυθμὸν αὐξήσεως μὲ τοὺς δύο κυριωτέρους παράγοντας, οἱ ὁποῖοι ἐπιδροῦν ἐπ' αὐτῆς διασταλτικῶς.

β) Ἐπὶ τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας ἐπιδροῦν ὡς γνωστὸν, κατ' ἀντίθετον φοράν, κυρίως αἱ ὑπερπωλήσεις συναλλάγματος καὶ χρυσοῦ τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς, διὰ τῶν ὁποίων αὕτη εἰσπράττει

δραχμὰς καὶ ἀπορροφᾶ σημαντικὰς ποσότητας τραπεζογραμματίων. Διὰ τοὺς παράγοντας αὐτοὺς τῆς μειώσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας δὲν δημοσιεύονται στοιχεῖα εἰς τὸ κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον στατιστικὸν δελτίον τῆς Τραπεζῆς καί, ὡς ἐκ τούτου, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαναληφθοῦν οἱ εἰς τὸν ὑπ' ἀρ. 2 πίνακα γενόμενοι ὑπολογισμοὶ διὰ τοὺς παράγοντας αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας. Ἐπειδὴ, ὅμως συνέπεσε τὸ μέσον μηνιαῖον ποσοστὸν αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας νὰ ἰσοῦται μὲ τὸ μέσον μηνιαῖον ποσοστὸν αὐξήσεως τῶν δύο κυριωτέρων αὐτῆς διασταλτικῶν παραγόντων, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἐν τῷ συνόλῳ των οἱ σπουδαιότεροι συσταλτικοὶ παράγοντες, αἱ ὑπερπωλήσεις χρυσοῦ καὶ συναλλάγματος, ἐκινήθησαν μὲ τὸ αὐτὸ μηνιαῖον ποσοστὸν αὐξήσεως. Ὁ ρυθμὸς, ἐπομένως, τῆς αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, κατὰ τὴν ἐξεταζομένην περίοδον, συνέπεσε μὲ τὸν συνολικὸν ρυθμὸν αὐξήσεως τῶν διασταλτικῶν καὶ τῶν συσταλτικῶν αὐτῆς παραγόντων. Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἰσχύει ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι διασταλτικοὶ ἢ συσταλτικοὶ παράγοντες, πλὴν τῶν ἤδη ἀναφερθέντων.

Εἰς τὴν πραγματικότητα, ὅμως, ὑπάρχουν πλὴν αὐτῶν καὶ τινες ἄλλοι, οἱ ὅποιοι δύνανται συλλήβδην νὰ τοποθετηθοῦν εἰς τὰς μεταβολὰς τῶν ὑπολοίπων περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ Ἐκδοτικοῦ Ἰδρύματος. Ἡ σημασία των, ὅμως, εἶναι ἀρκετὰ περιορισμένη, καί, ὡς ἐκ τούτου, τὸ ἀνωτέρω συμπέρασμα μας δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀλλοιωθῇ σημαντικῶς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν.

γ) Τὸ μέσον μηνιαῖον ποσοστὸν τῶν χορηγήσεων πρὸς τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, ἢ ὅποια ἀπορροφᾶ τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῶν, θὰ ἦτο κατὰ τι μεγαλύτερον τοῦ 2,7%, ἂν δὲν παρατηρεῖτο κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους μῆνας μία σημαντικὴ κάμψις εἰς τὴν ἐξέλιξιν αὐτῶν. Τὸ σύνολον τῶν χορηγήσεων δὲν παρουσίασε τὴν κάμψιν αὐτὴν, εἰὸτι ἡ ἐλάττωσις τῶν γεωργικῶν χορηγήσεων σχεδὸν ἐξουδετερώθη ἀπὸ ἀνάλογον περίπου ἀύξησιν τῶν βιομηχανικῶν, ἰδίως, πιστώσεων,

2. Η ΤΑΧΥΤΗΣ

Ἀπὸ τῆς συμφωνίας τοῦ Λονδίνου μέχρι σήμερον, ἂν ἐξαιρέσωμεν τοὺς 5 τελευταίους μῆνας τοῦ 1947, ἡ τιμὴ τῆς χρυσοῦς λίρας διετηρήθη εἰς σχεδὸν σταθερὰ ἐπίπεδα, χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς

Τραπεζῆς, ἡ ὁποία δυστυχῶς κατήντησε ἓνα μόνιμον καὶ δαπανηρὸν καθεστῶς, παρ' ὅλας τὰς ἀντιθέτους ἐλπίδας, αἱ ὁποῖαι διευτώθησαν ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων παραγόντων.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ ταχύτης τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας δὲν ὑπέστη οὐσιώδεις μεταβολάς, ἀφοῦ διετηρεῖτο εἰς σταθερὰ περίπου ἐπίπεδα ἢ ἀξία τῆς δραχμῆς ὡς πρὸς τὴν χρυσὴν λίραν. Ἡ παρακολούθησις τῆς ταχύτητος τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, ἡ ὁποία καὶ ὑπὸ ὁμαλὰς συνθήκας παρουσιάζει ἀρκετὰς δυσχερείας, ὑπὸ τὰς σημερινὰς περιστάσεις καθίσταται ἄκρως δυσχερὴς καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὑποχρεούμεθα νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν χονδρικὴν αὐτὴν διατύπωσιν τῆς σχετικῆς σταθεροῦς ταχύτητος ὑπὸ τὸ καθεστῶς τῆς ἐπέμβασεως τῆς Τραπεζῆς.

Κατὰ τοὺς τελευταίους, ὅμως, μῆνας τοῦ 1947 κατὰ τοὺς ὁποίους ὡς θὰ ἴδωμεν ἀμέσως κατωτέρω, ἡ Τράπεζα ἠναγκάσθη νὰ ἀναστειλῆ τὴν ἐπέμβασίν της εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ χρυσοῦ, ἡ τιμὴ τῆς χρυσοῦς λίρας ἠκολούθησε μίαν σοβαρὰν ἀνατιμητικὴν πορείαν, ἡ ὁποία κατὰ ἓνα μέτρον ἐκλόνισε τὴν ἐμπιστοσύνην ἐπὶ τὴν δραχμὴν μὲ ἀποτέλεσμα ν' αὐξηθῇ ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας της. Ἡ αὐξήσις αὕτη θὰ ἐλάμβανεν ἀνησυχητικὴν μορφήν, ἂν ἡ Τράπεζα δὲν ἐπανελάμβανε τὴν ἐπέμβασίν της κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήγοντος ἔτους.

II. ΤΙΜΑΙ

1. Η ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ

Ἀπὸ τῆς συμφωνίας τοῦ Λονδίνου μέχρι καὶ τοῦ Ἰουλίου 1947 ἡ τιμὴ τῆς χρυσοῦς λίρας διατηρεῖται περίξ τοῦ ἐπιπέδου τῶν 135 χιλιάδων δραχμῶν, χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς. Διὰ τῆς σταθεροποιήσεως ταύτης, καθ' ὅλον τὸ 18μηνον τοῦτο διάστημα, ἀποκαθίσταται κάποια ἐμπιστοσύνη ἐπὶ τὴν δραχμὴν καί, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἡ ταχύτης τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας δὲν ἐπιδρᾷ δυσμενῶς ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς χρυσοῦς λίρας καὶ τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν.

Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου ὅμως τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐλλείψει διαθεσίμων χρυσῶν λιρῶν, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἀναγκάζεται νὰ διακόψῃ τὴν ἐπέμβασίν της καὶ ἡ τιμὴ τῆς χρυσοῦς λίρας ἐμφανίζει μίαν ἔντονον ὑψωτικὴν τάσιν. Οἱ Ἀμερικανοὶ δυσκολεύονται νὰ κατανοήσουν τὴν σημασίαν τοῦ χρυσοῦ διὰ τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν, ὅπου αἱ πωλήσεις τῶν χρυσῶν λιρῶν, ἀφ' ἐνός ἀποτελοῦν συσταλ-

τικὸν παράγοντα τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας καὶ ἀφ' ἑτέρου, μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν ἐμπνέουν πρὸς τὴν δραχμὴν, περιορίζουν τὰς ἐπιδράσεις τοῦ νομισματικοῦ παράγοντος ἐπὶ τοῦ τιμαρίθμου.

Πίναξ 3. ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ ΛΙΡΑΣ

Μ ἠ ν ε ς	Τιμὴ εἰς χιλιάδας δραχμῶν	Ἀριθμοδεῖκται μὲ βάσιν	
		Τὴν τιμὴν τοῦ 1938 = 1,0	Τὴν τιμὴν τῶν 135 χιλ. δραχμῶν = 100
1938	0,90714	1,0	
1947			
Μάϊος	132,0	145,5	97,8
Ἰούνιος	135,2	149,1	100,1
Ἰούλιος	140,2	154,5	103,9
Αὐγουστος	154,3	170,1	114,3
Σεπτέμβριος	147,2	162,3	109,0
Ὀκτώβριος	160,6	177,0	119,0
Νοέμβριος	181,7	200,2	134,6
Δεκέμβριος	192,7	212,4	142,7
1948			
Ἰανουάριος	221,1	243,8	163,8
Φεβρουάριος	225,8	248,9	167,3
Μάρτιος	231,1	254,8	171,2
Ἀπρίλιος	231,1	254,8	171,2
Μάϊος	232,7	256,5	172,4
Ἰούνιος	231,3	255,0	171,3
Ἰούλιος	230,2	253,8	170,5
Αὐγουστος	232,0	255,7	171,9
Σεπτέμβριος	226,6	250,0	167,9

Περὶ τὰ τέλη τοῦ λήγοντος ἔτους καὶ ὅταν πλέον ἡ τιμὴ τῆς χρυσοῦς λίρας εἶχε φθάσει τὰς 200 χιλ. δραχμῶν, οἱ Ἀμερικανοὶ δέχονται νὰ ἐξοφληθῇ διὰ δολλαρίων τῆς ἀμερικανικῆς ἐνισχύσεως τὸ ἐπ' ἐνεχύρω τοῦ χρυσοῦ τῆς χρέος τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Federal Reserve Bank καὶ οὕτω ἀποδεσμεύεται ὁ ἑλληνικὸς χρυ.

σός, ὁ ὁποῖος μετατρέπεται εἰς χρυσᾶς λίρας Ἀγγλίας. Ἡ Ἐκδοτικὴ Τράπεζα μὲ τὴν νέαν, διαθέσιμον πλέον, ποσότητα τῶν χρυσῶν λιρῶν ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐπέμβασίν της εἰς τὸ Χρηματιστήριον καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατορθώνει νὰ σταθεροποιήσῃ ἐκ νέου τὴν τιμὴν τῆς χρυσοῦς λίρας περίξ τοῦ ἐπιπέδου τῶν 230 χιλ. δραχμῶν. Ἐν τῷ μεταξυ, ὅμως, τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν παρουσίασε σημαντικὴν αὔξησιν, περὶ τῆς ὁποίας διαπραγματευόμεθα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν.

Εἰς τὴν αὔξησιν ταύτην τῆς τιμῆς τῆς χρυσοῦς λίρας, πλὴν τοῦ νομισματικοῦ παράγοντος (αὔξεις τῆς ποσότητος καὶ τῆς ταχύτητος τῆς κυκλοφορίας), συνέβαλον καὶ οἱ κάτωθι λόγοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο πρώτοι ἐπέδρασαν ἀπ' εὐθείας καὶ ἐπὶ τῶν τιμῶν, ἐνῶ ὁ τρίτος ἐμμέσως διὰ τῆς τιμῆς τῆς χρυσοῦς λίρας :

α) Ἡ σημαντικὴ αὔξεις τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος διὰ μέσου τῶν ἀποδεικτικῶν, δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀφήσῃ ἀνεπηρέαστον τὴν τιμὴν τῆς χρυσοῦς λίρας, ἢ ὁποία, εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγοράν, διατηρεῖ μίαν ἐλαφρῶς κυμαινομένην σχέσιν μὲ τὸ ἀμερικανικὸν δολλάριον.

β) Ἡ καθυστέρησις τοῦ εἰσαγωγικοῦ προγράμματος, καθ' ὃ διάστημα εἶχον τελείως ἀνασταλῆ αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγαί, ἔτρεψαν τὰ εἰς δραχμὰς διαθέσιμα τῶν εἰσαγωγῶν πρὸς τὴν χρυσὴν λίραν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν μιᾶς προσθέτου ζητήσεως ἐπ' αὐτῆς. Ἄν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχεν ἀναστελεῖ ἡ Τράπεζα τὴν ἐπέμβασίν της εἰς τὴν ἀγοράν, ἢ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν δραχμὴν θὰ ἦτο μεγαλυτέρα καὶ ἕνα σοβαρὸν τμῆμα τῶν διαθεσίμων αὐτῶν, ἀσφαλῶς, δὲν θὰ ἐστρέφετο πρὸς τὴν λίραν.

γ) Ἡ ἐπέκτασις καὶ ἡ αὔξεις τῶν ποσοστῶν τῶν παλαιῶν φόρων καὶ ἡ ἐπιβολὴ νέων ἐκτάκτων εἰσφορῶν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἠύξημένων δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἦτο ἐπόμενο νὰ ἐπιδράσῃ ὑψωτικῶς ἐπὶ τῶν τιμῶν. Τὴν ὑψωσιν ταύτην, ἢ ὁποία ἄλλως θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ τμηματικῶς, ἡ κερδοσκοπία ἔσπευσε νὰ τὴν προεξοφλήσῃ εἰς τὸ Χρηματιστήριον καὶ οὕτω κατώρθωσε νὰ συμβάλῃ μὲ «τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων της» εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συνεχιζομένην ἀνατιμητικὴν πορείαν τῆς τιμῆς τῆς χρυσοῦς λίρας.

δ) Οἱ ψυχολογικοὶ παράγοντες κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὑπέστησαν μίαν ἐπὶ τὸ δυσμενέστερον μεταβολήν. Ἡ αἰσιοδοξία ἐκ τῆς ἀμερικανικῆς ἐνισχύσεως παρήλθε ταχέως, ἀντικα-

τασταθεῖσα ἀπὸ τὰς ἀπαισιοδόξους προβλέψεις, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησαν ἡ ὄξυνσις τῆς διεθνοῦς καταστάσεως καὶ ἡ ἐπιδείνωσις τῆς ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας.

Τὰ ἀποδεικτικὰ συναλλάγματος καὶ ἡ αὔξεισις τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, ὡς συμπληρωματικὰ αἷτια τῆς ὑψώσεως ταύτης, μᾶς πείθουν, ὅτι θὰ ἦτο ἀδύνατον διὰ τὴν Τράπεζαν, ἂν διέθετε τότε χρύσας λίρας, νὰ κρατήσῃ τὴν τιμὴν εἰς τὸ παλαιὸν ἐπίπεδον τῶν 135 χιλ. δρχ. Ἐάν ἐπεχειρήσῃ ἐπέμβασιν εἰς τὴν τιμὴν αὐτήν, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ ἔχανε τεραστίαν ποσότητος χρυσοῦ, διότι ἐκτὸς τῆς ἠύξημένης ἐσωτερικῆς ζητήσεως ἐκ τῶν αἰτίων τούτων, θὰ ἐνεφανίζετο πρόσθετος ζήτησις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. (Αἴγυπτος, Ἰταλία), ἀφοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ χρυσὴ λίρα θὰ ἦτο εὐθηνότερα ἀπ' ὅτι εἰς τὰς χώρας αὐτάς. Κατ' ἀνάγκην, λοιπόν, θὰ ἐπεδίωκε μίαν νέαν σταθεροποίησιν, εἰς ἐπίπεδον, βεβαίως, χαμηλότερον τῶν 230 χιλ. δρχ.

Πρὶν τελειώσωμεν μὲ τὰς διακυμάνσεις τῆς χρυσοῦς λίρας, πρέπει ν' ἀναφέρωμεν δύο πτώσεις τῆς τιμῆς, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν εἰς ἐποχὰς καθ' ἃς ἡ Τράπεζα ἐπενέβαιναν εἰς τὸ Χρηματιστήριον. Ἡ πρώτη, συνέβη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1947, ὁπότε, μὲ τὴν ἀναγγελίαν τῆς ἀμερικανικῆς ἐνισχύσεως, ἡ τιμὴ ὑπεχώρησε ἀπὸ τὰς 135 χιλ. δρχ. εἰς 120 χιλ. περίπου. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ὅμως, ὁπότε ἡ ἀγορὰ ἀντελήφθη ὅτι ἡ ἐνίσχυσις αὕτη θὰ ἦτο μικροτέρα τῶν προβλέψεων, ἡ τιμὴ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ προηγούμενον ἐπίπεδον. Ἡ δευτέρα, ἤρχισε τὸ τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ Σεπτεμβρίου 1948. Ἡ τιμὴ, λόγῳ τῆς στενότητος χρήματος ἡ ὁποία ἐδημιουργήθη ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν πιστώσεων τῶν Τραπεζῶν καθ' ὃ μέτρον ὑπεχρεώθησαν νὰ διατηροῦν διαθέσιμα εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ὑπεχώρησε ἀπὸ τὰς 233 χιλ. δρχ. εἰς τὰς 207—210 χιλιάδας. Εἰς τὴν ὑποτίμησιν συνέβαλε καὶ τὸ ἐκδοτικὸν ἴδρυμα, τὸ ὁποῖον περιέργως ἐπώλησε λίρας κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτάς. Ἀργότερον, ἡ ἐπέμβασις περιορίσθη, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ στενότης χρήματος ἐξακολουθεῖ, ἡ τιμὴ μέχρι σήμερον διατηρεῖται περίξ τῶν 215—217 χιλ. δρχ.

2. ΤΙΜΑΙ

Διὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν, ἐλλεῖπει καταλληλοτέρου τιμαρίθμου καταφεύγομεν εἰς τὸν τιμάρηθμον τοῦ κόστους τῆς ζωῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος δημοσιεύεται ἀνελλιπῶς εἰς τὸ ὑπ' αὐτῆς ἐκδιδόμενον στατιστικὸν δελτίον. Ὡς προκύπτει ἐκ τῆς πρώτης στήλης τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 πίνακος, ὁ τιμάρηθμος αὐτὸς κατὰ

Πίναξ 4. ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μήνες		Γενικός τιμαριθμός	
		Βάσις 1938 = 1	Βάσις Ιούνιος 1947 = 100
1938		1,0	
1947	Ιανουάριος	156,2	
	Φεβρουάριος	158,2	
	Μάρτιος	161,0	
	Απρίλιος	162,4	
	Μάιος	167,5	
	Ιούνιος	168,3	100
	Ιούλιος	168,7	100,2
	Αύγουστος	172,2	102,3
	Σεπτέμβριος	175,5	104,3
	Οκτώβριος	185,1	110,0
	Νοέμβριος	204,0	121,2
	Δεκέμβριος	216,2	128,5
1948	Ιανουάριος	229,1	136,1
	Φεβρουάριος	241,7	143,6
	Μάρτιος	244,6	145,3
	Απρίλιος	237,4	141,1
	Μάιος	247,4	147,0
	Ιούνιος	243,5	144,7
	Ιούλιος	244,1	145,0
	Αύγουστος	250,0	148,5
	Σεπτέμβριος	251,3	149,3

τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ 1947 ἐμφανίζει μίαν βραδεϊαν ἀλλὰ συνεχή ἄνοδον, ἡ ὁποία ὀφείλεται, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ γράφοντος, εἰς τὴν αὐξησιν τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας. Ὀλόκληρος ἡ αὐξησις αὕτη δὲν διαχέεται ἐπὶ τῶν τιμῶν, διότι συμβαδίζει μὲ μίαν παράλληλον

αὔξησιν τοῦ ὄγκου τῶν ἐμπορευμάτων, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1946 καὶ ὀφείλεται εἰς τὴν σημειωθεῖσαν αὔξησιν τῶν εἰσαγωγῶν. Ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1946 μέχρι τοῦ δευτέρου ἑξαμήνου τοῦ 1947 διὰ κρατικοῦ μόνον συναλλάγματος εἰσῆχθησαν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορεύματα ἀξίας 150 ἐκ. δολλαρίων. Εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ προστεθοῦν, διὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, 250 ἐκ. \$ ἐκ τῆς βοήθειας τῆς Upiга, ὡς καὶ 50 ἐκ. \$ λοιπῶν εἰσαγωγῶν, γενομένων δι' ἰδίου συναλλάγματος, διὰ τοῦ δανείου τῆς Import-Export Bank διὰ τοῦ δανείου τοῦ πλεονάζοντος συμμαχικοῦ ὑλικοῦ κλπ.

Οὕτω, τὸ σύνολον τῶν εἰσαγωγῶν κατὰ τὸ 18μηνον διάστημα Ἰανουαρίου 1946—Ἰουνίου 1947, ἀνήλθεν εἰς 450 ἐκ. \$, δηλ. εἰς 280 ἐκ. \$ ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ 1938. Ἐξ αὐτῶν, δι' ἓν ἔτος ἀντιστοιχοῦν 186 ἐκ. προπολεμικὰ δολλάρια, τὰ ὁποῖα ἂν συγκριθοῦν μὲ τὰ 600 ἐκ. τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τοῦ 1938 μᾶς δίδουν ἓνα ποσοστὸν ἴσον πρὸς τὸ 31% αὐτοῦ. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο παρέχει μίαν εἰκόνα τοῦ ὄγκου τῶν εἰσαγωγῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο καὶ ἐξηγεῖ τὴν σημειωθεῖσαν μικρὰν ἐπίδρασιν τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας ἐπὶ τῶν τιμῶν, ἡ ὁποία ἀπὸ 104 δισεκ. τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1945 ἔφθασε τὸν Ἰούνιον τοῦ 1947 τὰ 690 δισεκ.

Πλὴν τῆς αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν εἰσαγωγῶν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῶν προσφερομένων ἐμπορευμάτων συνέβαλεν καὶ ἡ ἐλαφρὰ αὔξεις τῆς γεωργικῆς καὶ τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς τῆς χώρας.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἑξάμηνον τοῦ 1947 τὰ συναλλαγματικὰ διαθέσιμα τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς ἐξαντλοῦνται. Αἱ εἰσαγωγαὶ τῆς Upiга περιορίζονται εἰς 40 ἐκ. \$ περίπου, ἐνῶ ἡ σύνταξις καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ εἰσαγωγικοῦ προγράμματος τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως παρουσιάζουν μίαν ἀφόρητον καθυστέρησιν. Συγχρόνως, ὁ ἀντίκτυπος τῆς ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας ἐμφανίζεται διαρκῶς ὀξύτερος ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ οὕτω ὁ συνολικὸς ὄγκος τῶν προσφερομένων ἐμπορευμάτων παρουσιάζει σημαντικὴν κάμψιν, καθ' ὃ διάστημα ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία αὐξάνει συνεχῶς.

Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἰδίου πίνακος κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ τιμὰριθμος τοῦ κόστους τῆς ζωῆς ἐμφανίζει μίαν σημαντικὴν ἄνοδον, εἰς τὴν ὁποίαν πλὴν τῆς συστολῆς τοῦ ὄγκου τῶν προσφερομένων ἐμπορευμάτων συνέβαλον :

α) Ἡ αὔξεις τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας καὶ ἰδίως τῆς ταχύτητος αὐτῆς, ἡ ὁποία προήλθε ἐκ τῆς ἀναστολῆς τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Τραπεζῆς εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Χρυσοῦ.

β) Ἡ οὐσιαστικὴ αὔξεις τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος διὰ τῆς

μεθόδου των αποδεικτικών, ή οποία επέδρασαν επί του επιπέδου των τιμών δια μέσου της χρυσής λίρας.

γ) Η αύξησης της φορολογικής επιβαρύνσεως, ή οποία, προεξοφληθείσα δια της τιμής της χρυσής λίρας, επέδρασαν δι' αυτής άμέσως και ούχι τμηματικώς επί των τιμών.

Άπό του Ίανουαρίου του λήγοντος έτους ή αύξησης των τιμών άκολουθεϊ βραδύτερον ρυθμόν. Η έκτέλεσις του εισαγωγικού προγράμματος άρχίζει και προχωρεϊ μετ' όλιγον κανονικώς. Η έσωτερική δμως παραγωγή ουδεμίαν βελτίωσιν σημειώνει. Η βιομηχανική παραμένει στάσιμος, ένω ή γεωργική παρουσιάζει κάμψιν λόγω της έσωτερικής άνωμαλίας, ή οποία όξύνεται. Τέλος, ή νομισματική κυκλοφορία παρουσιάζει σοβαράν αύξησιν, αλλά ή ταχύτης της αποκαθίσταται εις τά προηγούμενα επίπεδα, διότι ή Τράπεζα, ως έλέχθη επανέλαβε την επέμβασίν της εις την άγοράν του χρυσοϋ.

Οί δυσμενεϊς, έπομένως, παράγοντες οί όποιοι δροϋν επί των τιμών κατά τούς 9 πρώτους μήνας του 1948 άνάγονται :

- α) Εις την αύξησιν της νομισματικής κυκλοφορίας,
- β) Εις τόν αντίκτυπον της έσωτερικής άνωμαλίας επί της γεωργικής παραγωγής.

Οί παράγοντες οϋτοι, έξουδετερώνουν την εύμενη επίδρασιν της αύξήσεως των εισαγωγών επί των τιμών και έπιφέρουν μίαν ύπολογίσιμον αύξησιν του τιμαρίθμου, ό όποιος άπό 229,1 τόν Ίανουάριον, τόν Σεπτέμβριον του 1948 φθάνει 251,3, δια νά σημειώση συνολικώς, κατά τó 9μηνον τοϋτο διάστημα, μίαν αύξησιν περίπου 10 %.

3. ΜΙΣΘΟΙ

Δια την παρακολούθησιν της εξέλιξεως των μισθών και ήμερομισθίων, δυστυχώς, δέν διαθέτομεν ουδέν άπολύτως μέσον, διότι αί διάφοροι κρατικάί και μη ύπηρεσάι, αί όποιαί μετá τόσου ζήλου επιδίδονται εις τόν καταρτισμόν διαφόρων έμπιστευτικών τιμαρίθμων, ουδέποτε ήσυχολήθησαν σοβαρώς με την σύνταξιν ένός τιμαρίθμου των μισθών, ή όποια τουλάχιστον εις τούς ειδικούς τιμαρίθμους των μισθών των δημοσίων ύπαλλήλων, των τραπεζικών κλπ. δέν παρουσιάζει ουδεμίαν δυσκολίαν. Δια τόν λόγον αυτόν, ή έλλειψις ένός τόσον σημαντικού όργάνου παρατηρήσεως είναι τελείως άνεξήγητος άν δέν γίνη δεκτὴ ή άποψις των έργατικών κλπ. σωματείων, τά όποια ύποστηρίζουν, ότι ή έλλειψις είναι σκόπιμος και χρησιμοποιεϊ-

ται, ἀποκλειστικῶς, διὰ τὴν συσκότισιν τῆς πραγματικότητος καὶ τὴν εὐκόλον ἀντεργατικὴν ἐπιχειρηματολογίαν.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς, θὰ περιορισθῶμεν εἰς γενικὰς παρατηρήσεις τῶν μισθῶν καὶ τῶν ἡμερομισθίων, διὰ νὰ ἐξαγάγωμεν ὠρισμένα συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα, νομίζομεν, ὅτι ἀντιτίθενται πρὸς ὠρισμένας ἀπόψεις τῶν κυβερνητικῶν καὶ τῶν ξένων παραγόντων.

Ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀποστολὴ ἐπιμένουν κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδίως περίοδον, ὅτι αἱ σημειωθεῖσαι αὐξήσεις εἰς τὰς τιμὰς, κατὰ ἓνα σοβαρὸν μέτρον, δεόν ν' ἀποδοθοῦν εἰς τὰς δοθείσας ἐμφανεῖς ἢ ἀφανεῖς αὐξήσεις εἰς τοὺς μισθοὺς καὶ τὰ ἡμερομισθία. Συμφώνως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν, ὑποστηρίζουν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ ὕψωσις τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν, ἂν δὲν προηγηθῇ μία αὐξήσις εἰς τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας. Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ, ἐπομένως, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν σταθερότητα τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς, ὀφείλει ν' ἀντιδράσῃ πρὸς πᾶσαν ἀξίωσιν τῶν ἐργαζομένων ἐπιδιώκουσα τὴν αὐξήσιν τῶν μισθῶν.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας καὶ ἐφ' ὅσον οἱ οἰκονομικοὶ νόμοι λειτουργοῦν ἐλευθέρως, ἡ καπιταλιστικὴ οἰκονομία παρουσιάζει μίαν ἰσορροπίαν μεταξὺ τιμῶν καὶ μισθῶν, ἡ ὁποία εἶναι δυνατὸν νὰ διαταραχθῇ, ἂν ἐξ οἴουδῆποτε λόγου οἱ μισθοὶ κινηθοῦν πρὸς ὑψηλότερα ἐπίπεδα. Ἡ θεωρία, ὅμως, τῆς σχέσεως τιμῶν—μισθῶν δὲν εἶναι τόσο ἀπλή. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν, π.χ., καὶ ἂν ἀκόμη ἀγνοήσωμεν τὴν ἐπέμβασιν τῶν ἰσχυρῶν οἰκονομικῶν κύκλων, ἡ ὁποία ἐπιφέρει μίαν ἀλλοίωσιν εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐξ αἰτίας τῶν ἀνωμάλων οἰκονομικῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας δημιουργεῖ ὁ πληθωρισμὸς, αἱ τιμαὶ αὐξάνουν πρῶται. Οἱ μισθοὶ ἀκολουθοῦν ἀργότερον καὶ μὲ σοβαρὰν πάντοτε καθυστέρησιν, διότι ἐνῶ αἱ τιμαὶ αὐξάνουν χωρὶς δυσκολίαν, ἡ αὐξήσις τῶν μισθῶν προϋποθέτει προσπάθειαν καὶ ἀγῶνας ἐκ μέρους τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ἐργατῶν.

Τὸ παράδειγμα αὐτὸ μᾶς πείθει, ὅτι ἡ σχέσις τιμῶν — μισθῶν δὲν εἶναι σχέσις αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ, ἀλλὰ συναρτησιακὴ σχέσις καὶ μάλιστα ἰδιόρρυθμος συνάρτησις, ἡ ὁποία κινεῖται ὡς ἑξῆς :

A) Ὄταν οἱ μισθοὶ αὐξήσουν, αἱ τιμαὶ, *ceteris paribus*, ἀκολουθοῦν ἀμέσως καὶ μὲ ἐξαιρετικὴν εὐπάθειαν. Εἶναι ἡ περίπτωσις τὴν ἀποίαν ἐπικαλοῦνται ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀποστολή.

B) Ἄν οἱ μισθοὶ ἐλαττωθοῦν, αἱ τιμαὶ, *ceteris paribus*, θὰ ὑπο-

στοὺν μίαν ἐλαφροτέραν καὶ βραδυτέραν πτωτικὴν ἐπίδρασιν, ἢ ὅποια ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις δὲν θὰ εἶναι ἄμοιρος γενικωτέρων ἀνωμαλιῶν. Ἡ περίπτωση, ὅμως, αὕτη εἶναι σπανιωτάτη, διότι, ἐξ αἰτίας τῆς ὕργανώσεως τῶν ἐργαζομένων, μείωσις τοῦ εἰς αὐτοὺς ἀναλογοῦντος τμήματος ἐκ τοῦ ὄγκου τῆς συνολικῆς προσφορᾶς δὲν εἶναι δυνατὴ ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς μείωσεως τῶν χρηματικῶν μισθῶν.

Δ) Ἄς ὑποθέσωμεν, τώρα, ὅτι αἱ τιμαὶ παρουσιάζουν μίαν αὔξησιν, χωρὶς νὰ ἔχη προηγηθῆ μία αὔησις τῶν μισθῶν. Αὕτη δυνατὸν νὰ ὀφείλεται :

α) Εἰς τὴν πραγματικὴν ἢ προβλεπομένην μείωσιν τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῆς προσφορᾶς,

β) Εἰς πραγματικὴν ἢ προβλεπομένην ἐπιδείνωσιν τῶν νομισματικῶν ὄρων,

γ) Εἰς ἀμφοτέρας.

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει οὐσιαστικὸς ἔλεγχος τιμῶν, αἱ τιμαὶ θ' αὔξήσουν μὲ γοργὸν ρυθμὸν καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἐλαττωθῆ ἡ ἀναλογία τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῆς προσφορᾶς, ἢ ὅποια καταλήγει εἰς τὴν ἐργατοῦπαλληλικὴν τάξιν. Εἰς τὴν δευτέραν, ἡ ὕψωσις τῶν τιμῶν, ἐπιφέρει ἀμέσως τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀναλογίας αὐτῆς, καί, τέλος, εἰς τὴν τρίτην περίπτωσιν ἡ μείωσις τῆς ἀναλογίας πραγματοποιεῖται μὲ ταχύτερον καὶ ὑπερβολικώτερον ρυθμὸν. Ἡ νέα αὕτη κατάστασις, ἂν ἱκανοποιῆ ὠρισμένας τάξεις τῆς κοινωνίας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνθουσιάζῃ τοὺς ἐργαζομένους, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν, δικαιολογημένως, νὰ ἐπιτύχουν μίαν ἀποκατάστασιν τῆς ἐλαττωθείσης ἀναλογίας.

Ἡ ἀποκατάστασις αὕτη, ἂν δὲν ἔχη μεσολαβῆσει μείωσις τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῆς προσφορᾶς. ἀποκαθιστᾷ τοὺς ἀτομικοὺς πραγματικοὺς μισθοὺς εἰς τὰ προηγούμενα ἐπίπεδα, ἂν ναί, συνεπιφέρει ἀνάλογον μείωσιν εἰς τὸ πραγματικὸν ὕψος αὐτῶν. Εἰς τὴν τελευταίαν αὕτην περίπτωσιν, ἢ ὅποια εἶναι συνήθης εἰς τὴν πολεμικὴν οἰκονομίαν, ἢ κρατικὴ πολιτικὴ ὅχι μόνον δὲν ἀντιδρᾷ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀναλογίας, ἀλλὰ διὰ μέσου ἐνός αὐστηροτάτου ἐλέγχου τιμῶν κατορθώνει νὰ ἐπιφέρῃ ἐλάττωσιν τῆς ἀναλογίας κατὰ ποσοστὸν μικρότερον τοῦ ποσοστοῦ τῆς μείωσεως τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῆς προσφορᾶς (περίπτωσις ἀγγλικῆς πολεμικῆς οἰκονομίας).

Δ) Ἄς ὑποθέσωμεν, τέλος, ὅτι τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν παρουσιάζει κάμψιν, πρᾶγμα τὸ ὅποιον συνήθως ὀφείλεται εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῆς προσφορᾶς. Οἱ μισθοὶ δὲν ἀκολουθοῦν, ἀλλὰ παραμένουν ἀμετάβλητοι. Πιθανὸν νὰ μὴ μεταβληθῆ καὶ ἡ ἐργατοῦπαλληλικὴ ἀναλογία τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῆς προσφορᾶς,

ὁπότε τὸ ὕψος τῶν πραγματικῶν μισθῶν θὰ παρουσιάσῃ μίαν αὔξησιν ἀνάλογον μὲ τὴν αὔξησιν τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῆς προσφορᾶς.

Βεβαίως, ἡ πτώσις τῶν τιμῶν ἀκολουθεῖται ἀπὸ μίαν πτωτικὴν κίνησιν τῶν μισθῶν κατὰ τὰς περιόδους τῆς κρίσεως. Τὸ φαινόμενον, ὅμως, τοῦτο δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει, διότι εἶναι ξένον πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν μεταπολεμικὴν οἰκονομίαν.

Ὅταν παρουσιάζεται αὔξησις τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῆς προσφορᾶς, ἐφ' ὅσον αὕτη ἐμφανίζει μόνιμον χαρακτήρα, ἡ αὔξησις τῶν πραγματικῶν μισθῶν εἶναι προτιμότερον νὰ γίνεται διὰ μέσου τῆς αὐξήσεως τῶν χρηματικῶν μισθῶν παρὰ διὰ μέσου μιᾶς συμπίεσεως τῶν τιμῶν, ἡ ὁποία καὶ ἀμφίβολος εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὅταν πραγματοποιεῖται, συνεπιφέρει κλονισμοὺς εἰς τὴν παραγωγήν, μὲ δυσάρεστα πολλάκις ἀποτελέσματα.

Ἐπὶ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς ἀπομένει νὰ ἐξετασθῇ, τί ἀκριβῶς συνέβη παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν τελευταίαν μεταπελευθερωτικὴν τετραετίαν. Πρέπει νὰ δοθῇ μία ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα: Ποῖον ἐκ τῶν δύο σκελῶν ἐκινήθη πρῶτον; Αἱ τιμαὶ ἢ οἱ μισθοί;

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ γράφοντος αἱ τιμαὶ προηγήθησαν τῶν μισθῶν. Ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως μέχρι σήμερον ὑπάρχει μία συνεχῆς ὑψωτικὴ τάσις τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν, ἡ ὁποία ὀφείλεται εἰς πλεῖστα ὄσα αἷτια. Τὴν ὑψωτικὴν αὐτὴν κίνησιν προσπαθοῦν νὰ παρακολουθήσουν μ' ἕνα συνεχῆς κυνηγητὸ οἱ μισθοὶ καὶ τὰ ἡμερομίσθια, ποὺ εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, ὡς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, εὐρίσκονται, συνεχῶς, εἰς ἀπελπιστικῶς χαμηλὰ ἐπίπεδα. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραβλέπωμεν τὸ γεγονός, ὅτι αἱ τιμαὶ κινοῦνται μὲ ἐξαιρετικὴν εὐκολίαν, ὅταν, ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν ὑπάρχει οὐσιαστικὸς ἔλεγχος τῶν τιμῶν. Ἀντιθέτως, οἱ μισθοὶ παρακολουθοῦν μὲ μεγάλην βραδύτητα, διότι ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν ἀπαιτεῖ χρόνον, προσπάθειαν καὶ ἀγῶνα, ὅταν μάλιστα, ὅπως συμβαίνει παρ' ἡμῖν, ὁ ἔλεγχος τῶν τιμῶν περιορίζεται ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς ἐργασίας.

Εἰς τὴν μεταπολεμικὴν Ἑλλάδα, ἐπομένως, δὲν ἰσχύει ἡ ὑπὸ στοιχείον Α περιπτώσις, καθ' ἣν προηγούνται οἱ μισθοὶ διὰ ν' ἀκολουθήσουν αἱ τιμαὶ, ἀλλὰ ἡ ὑπὸ στοιχείον Γ τοιαύτη, καθ' ἣν αἱ τιμαὶ κινοῦνται πρῶται.

Βεβαίως, ἂν ὑπῆρχε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐρευνητοῦ τὸ μέσον τῆς παρακολουθήσεως τῆς ἐξελιξεως τῶν μισθῶν. τὰ συμπεράσματα θὰ ἐβασίζοντο ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν καί, ὡς ἐκ τούτου, θὰ ἦσαν καθαρὰ καὶ ἀδιάσειστα. Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἐλέχθη, ἡ ἀπόκτησις τοιούτου μέσου δὲν παρουσιάζει σοβαρὰς δυσχερείας, αἱ ἀρμόδια κρατικὰ ὑπηρε-

σίαι πρέπει νὰ κατευθύνουν τὰς προσπάθειάς των πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, διότι μία τοιαύτη ἔλλειψις δὲν δυσχεραίνει μόνον τὴν ἔρευναν τοῦ θέματος τούτου, ἀλλὰ συγχρόνως ἐκθέτει καὶ τὴν χώραν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πολιτισμένου κόσμου, ὃ ὁποῖος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐσημείωσεν σημαντικὰς προόδους εἰς τὸν τομέα τῆς στατιστικῆς παρακολουθήσεως τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων.

III. ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

1. ΓΕΩΡΓΙΑ

Ἡ γεωργικὴ παραγωγή τῆς χώρας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1947 ἐσημείωσε μίαν σημαντικὴν πρόοδον, ἡ ὁποία δέον ν' ἀποδοθῆ εἰς τοὺς κάτωθι σοβαροὺς λόγους :

α) Εἰς τὴν βοήθειαν τῆς UNRRA καὶ τὴν λοιπὴν ἐξωτερικὴν ἐνίσχυσιν.

β) Εἰς τὴν εὐρεῖαν χρηματοδότησιν τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας ἐκ μέρους τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἐχρηματοδότησε κατὰ τρόπον σχετικῶς ἱκανοποιητικὸν τὸ πιστωτικὸν πρόγραμμα τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ σημαντικὴ αὕτη πρόοδος θὰ ἦτο ἀσφαλῶς κατὰ πολὺ μεγαλύτερα, ἂν δὲν ἐπέδρων δυσμενῶς αἱ ἀντίξοοι καιρικαὶ συνσηκίαι, αἱ ὁποῖαι ἐπηρέασαν, κυρίως, τὴν παραγωγήν τῶν δημητριακῶν, ἧτις ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προπολεμικὴν περίοδον ἀπέδωσε μόλις τὸ 60% περίπου. Ὁ ἐπόμενος ὑπ' ἀριθ. 5 πίναξ τῆς παραγωγῆς τῶν κυριωτέρων γεωργικῶν προϊόντων παρέχει μίαν εἰκόνα τῆς ἀποδόσεως αὐτῶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1947, ἡ ὁποία ἐν τῷ συνόλῳ τῆς δέον νὰ θεωρηθῆ ὡς λίαν ἐνθαρρυντικὴ.

Εἰς τὸν αὐτὸν πίνακα ἐμφανίζονται αἱ πιθαναὶ προβλέψεις διὰ τὸ 1948, αἱ ὁποῖαι, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ γράφοντος, θὰ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς λίαν αἰσιόδοξοι, ἀφοῦ, ἂν ἐξαιρέσωμεν τὸ ἔλαιον καὶ τὸν ἀραβόσιτον, ὑπερβαίνουν κατὰ πολὺ τοὺς ἀντιστοιχοὺς ἀριθμοὺς τοῦ 1947. Τὸ τοιοῦτο δέον νὰ θεωρηθῆ ἀδύνατον ὑπὸ τὰς ἀνω μάλους συνθήκας αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν σήμερον εἰς τὴν ὕπαιθρον.

Ἡ ἐξαγωγή τῶν ἑλληνικῶν ἐξαγωγικῶν γεωργικῶν προϊόντων ἐξακολουθεῖ νὰ συναντᾷ σοβαρὰς δυσκολίας, τόσοσιν λόγω τοῦ συναγωνισμοῦ τὸν ὁποῖον συναντοῦν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὅσον καὶ λόγω τῆς ἐλλείψεως μιᾶς μεθοδικῆς πολιτικῆς ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ἡ ὁποία θὰ κατάρθωνε νὰ ὑπερπηδῆσῃ τὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι γεννῶνται ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν. Θὰ ἔπρεπε, ἴσως,

Πίναξ 5. Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Προϊόντα	Αποτελέσματα 1947		Προβλέψεις 1948	
	Εις χιλιάδας τόννων	Εις % ώς πρὸς τὴν προπολεμικὴν ἀπόδοσιν	Εις χιλιάδας τόννων	Εις % ώς πρὸς τὴν προπολεμικὴν ἀπόδοσιν
1) Σίτος	577	59 %	770	78 %
2) Λοιπὰ δημητριακὰ	273	59 %	370	80 %
3) Ἀραβόσιτος	272	125 %	229	105 %
4) Πατάτα	287	146 %	300	153 %
5) Βάμβαξ	35	78 %	35	78 %
6) Καπνὸς	43	89 %	50	104 %
7) Ἐλαιὸν	140	140 %	60	60 %
8) Σταφίς	101	69 %	113	77 %
9) Ὄρουζα	6	67 %	10	112 %

νά τονισθῆ, ἰδιαίτερως, ἡ ἀνάγκη ἐξευρέσεως ἑνὸς τρόπου ἐμπορικῆς ἐπικοινωνίας μὲ ὠρισμένα κράτη τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ διήρυνε τὴν ἐμπορικὴν ἀγορὰν, μ' εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα εἰς τὰς ἐξαγωγὰς μας.

Τέλος, δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἐκ τῶν ποσοστῶν τοῦ ὡς ἄνω πίνακος προκύπτει, ὅτι ὑπάρχουν σοβαραὶ δυνατότητες διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς εἰς ἐπίπεδα κατὰ πολὺ ὑψηλότερα τῶν προπολεμικῶν ἐπιπέδων. Πρὸς τὸν σκοπὸν, ὅμως αὐτὸν θὰ χρειασθῆ μίᾳ ἔντονος κρατικῆ προσπάθεια, ἡ ὁποία δεόν νὰ τείνη:

α) Εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων καὶ εἰς τὴν ἐντατικωτέραν ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν.

β) Εἰς τὴν συστηματικὴν μελέτην τῶν καλλιεργειῶν,

γ) Εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν καταλληλοτέρων ἀγορῶν διὰ τὴν διάθεσιν τῶν ἐξαγωγικῶν γεωργικῶν προϊόντων.

2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, δὲν παρουσίασεν ἀξιόλογον αὐξήσιν, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἐπομένου ὑπ' ἀρ. 6 πίνακος, τοῦ ὁποῖου οἱ ἀριθμοὶ ἐλήφθησαν ἀπὸ τὰ παρεχόμενα στοιχεῖα ὑπο τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων. Ὁ ἐτήσιος μέσος

Πίναξ 6. ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Χρονική περίοδος	Βιομηχανική παραγωγή	Μεταλλευτική παραγωγή		
		Σύνολον	Μεταλλεία	Λιγνιτωρυχεία
1939	100	100	100	100
1946	53	14	13	39
1947	67	16	13	77
1947	62	15	14	35
Ιανουάριος	62	15	14	35
Φεβρουάριος	59	13	12	35
Μάρτιος	60	16	15	35
'Απρίλιος	66	16	13	85
Μάϊος	69	14	11	85
'Ιούνιος	67	16	13	95
'Ιούλιος	67	15	12	90
Αύγουστος	68	17	14	90
Σεπτέμβριος	68	17	14	95
'Οκτώβριος	74	18	15	95
Νοέμβριος	72	16	13	90
Δεκέμβριος	72	13	10	90
1948	68	15	12	90
Ιανουάριος	68	15	12	90
Φεβρουάριος	68	13	10	90
Μάρτιος	65	13	10	95
'Απρίλιος	68	13	10	90
Μάϊος	69	18	15	95
'Ιούνιος	65	23	20	95
'Ιούλιος	66	26	23	95
Αύγουστος	70	27	24	95
Σεπτέμβριος	80	27	25	90

ὄρος τοῦ ἔτους τούτου περιωρίσθη εἰς τὰ 67% τῆς παραγωγῆς τοῦ 1939, πέριξ δὲ τοῦ ἐπιπέδου τούτου διεκυμάνθη καὶ ὁ μηνιαῖος δείκτης μέχρι τοῦ Ἰουλίου 1948. Κατὰ τὸν Αὐγούστον καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἰδίου ἔτους, ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή σημειώνει σοβαρὰν ἄνοδον, ἡ ὁποία ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων κύκλων εἰς τοὺς κάτωθι, κυρίως, λόγους :

α) Εἰς τὴν ἄρσιν τῶν διατιμήσεων, ἡ ὁποία ἐπέφερε μίαν σημαντικὴν αὔξησιν τῶν τιμῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προοιωνίζει μεγαλύτερον βιομηχανικὸν κέρδος,

β) Εἰς τὴν γενομένην, ἐσχάτως, εὐρύτεραν χρηματοδότησιν τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας,

γ) Εἰς τὴν προβλεπομένην διευκόλυνσιν καὶ πριμοδότησιν ἐξαγωγικῶν βιομηχανικῶν προϊόντων.

δ) Εἰς ἐποχιακὰς διακυμάνσεις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἀκριβείας τῶν ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων παρεχομένων στοιχείων, δέον κατ' ἀρχὴν νὰ λεχθῆ, ὅτι, μέχρι τοῦ Ἰουλίου 1948, ἡ ἀπόδοσις τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας δὲν ἀνῆλθε εἰς ἱκανοποιητικὰ ἐπίπεδα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή δὲν ἐπηρεάζεται οὐσιαστικῶς ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας καὶ ἀναταραχῆς, ἡ χαμηλὴ ἀπόδοσις τῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀπολύτως δικαιολογημένη.

Ἀπὸ τοὺς διαφόρους βιομηχανικοὺς κλάδους, ἡ βιομηχανία σιγαρέττων καὶ ἡ παραγωγή ἠλεκτρισμοῦ, ἀπὸ τοῦ 1946, ὑπερέβησαν τοὺς προπολεμικοὺς ἀριθμούς. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1948 εἶχον φθάσει ἀντιστοίχως εἰς τὸ 152 καὶ 149% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου. Ἀντιθέτως, ἡ βιομηχανία ξύλου ἐμφανίζει τὴν χαμηλοτέραν ἀπόδοσιν. Καθ' ὅλον τὸ 1948 δὲν ὑπερέβη τὸ 40% τῆς προπολεμικῆς τῆς παραγωγῆς.

Ἡ μεταλλευτικὴ παραγωγή εἰς τὸ σύνολόν τῆς παρουσιάζεται εἰς ἀπελπιστικὴν κατάστασιν. Ὅπως προκύπτει ἐκ τοῦ πίνακος τούτου, τὸν Αὐγούστον καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1937 ἔφθασε τὸ maximum τῆς ἀποδόσεώς τῆς, δηλ. τὸ 27% !!

IV. ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

1. Τ' ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1947—48

Ἡ παρελθοῦσα 15μηνος χρήσις 1947—48, χάρις εἰς τὴν ὑψηλότεραν φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν καὶ τὴν ἀμερικανικὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, παρουσίασε τὰ κάτωθι ἀποτελέσματα :

Ἔσοδα 3.285 δισεκ.

Ἔξοδα 3.412 »

Ἐλλειμμα 127 »

Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο τῶν 127 δισεκ. δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπερβολικόν, διότι ἀντιπροσωπεύει εἰς ποσοστὰ μόλις τὸ 4% τοῦ συνόλου τῶν ἐξόδων.

Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἐπομένου ὑπ' ἀριθ. 7 πίνακος τῶν ἐσόδων,

Πίναξ 7. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΗΣ 15μῆνου ΧΡΗΣΕΩΣ 1947—1948

Ἀνάλυσις	Δισεκατ. δραχ.	%
1) Φόροι, μονοπώλια, χαρτόσημον καὶ τέλη ψυχαγωγίας - μεταφορῶν	1.544	47,0
2) Τ. Τ. Τ.	90	2,7
3) Λοιπὰ τακτικὰ ἔσοδα	152	4,6
4) Ἐκτακτοὶ φόροι	225	6,8
5) Ἐφόδια ἐξωτερικοῦ (Ἑπτα καὶ πλεονάζοντος συμμαχικοῦ ὕλικου)	540	16,5
6) Ἀμερικανικὴ ἐνίσχυσις	529	16,1
7) Λοιπὰ ἔκτακτα ἔσοδα	94	2,9
8) Ἔσοδα παρελθόντων ἐτῶν	111	3,4
	<u>3.285</u>	<u>100</u>

δων, τὸ τακτικὰ ἔσοδα ἀπέδωσαν $1544 + 90 + 152 = 1786$ δισεκ. δραχ., δηλ. τὸ $47,0 + 2,7 + 4,6 = 54,3$ % τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων. Οἱ ἔκτακτοι φόροι ἀπέφεραν μόνον 225 δισεκ., ἤτοι τὸ 6,8% τοῦ συνόλου, ἐνῶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐνίσχυσις εἰσέφερε συνολικῶς $540 + 529 = 1069$ δισεκ., δηλ. 32,6%.

Αἱ δαπάναι τῶν Πολεμικῶν Ὑπουργείων καὶ τῆς Δημοσίας

Ἀσφαλείας, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἀμέσως ἀκολουθοῦντος ὑπ' ἀριθ. 8 πίνακος, ἀπερρόφησαν, λόγω τῆς ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας $876+316=1192$ δισεκ., δηλ. τὸ $25,7+9,2=34,9$ τοῦ συνόλου τῶν ἐξόδων.

Πίναξ 8. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ 15μήνου ΧΡΗΣΕΩΣ 1947—1948

Ἐ	Ἀνάλυσις	Δισεκατ. δρχ.	%
	Πολιτικά Ὑπουργεῖα	2.220	65,1
	Πολεμικά Ὑπουργεῖα	876	25,7
	Δημοσία Ἀσφάλεια	316	9,2
	Σύνολον	3.412	100

2. Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1948—49

Ὁ κατατεθεὶς προϋπολογισμὸς τῆς τρεχούσης χρήσεως, ὡς ἐδήλωσεν σχετικῶς καὶ ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, διαιρεῖται εἰς τὴν οὐσίαν εἰς τακτικὸν καὶ πολεμικὸν προϋπολογισμὸν. Ὁ τακτικὸς, ὡς ἐμφανίζεται εἰς τὸν ὑπ' ἀρ. 9 πίνακα, περιλαμβάνει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ τακτικὰ καὶ συνήθη ἑκτακτα ἔσοδα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς τακτικὰς δαπάνας τῆς διοικήσεως.

Σχετικῶς δύναται νὰ παρατηρηθῇ :

α) Ὅτι τὰ τακτικὰ ἔσοδα τῆς 12μήνου ταύτης χρήσεως ἀνέρχονται εἰς 1826 δισεκ., ἔναντι τῶν 1786 δισεκ. τὰ ὅποια ἀπέδωσεν ἡ προηγουμένη χρήσις, ἡ ὅποια μάλιστα περιελάμβανε 15, ὡς ἐλέχθη, μῆνας.

β) Ἐκ τῶν συνήθων ἐκτάκτων ἐσόδων, τὰ ἐφόδια τοῦ ἐξωτερικοῦ (Ὑπὲρ καὶ πλεονάζον συμμαχικὸν ὑγικὸν) προβλέπεται νὰ ἀποδώσουν 195 δισεκ. ἔναντι πραγματοποιηθεισῶν εἰσπράξεων κατὰ τὴν παρελθούσαν 15μηνον χρήσιν ἐκ 540 δισεκ. Ἡ ἐπὶ ἔλαττον ἀπόδοσις αὐτῶν, ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὰ ἐφόδια ταῦτα, τὰ ὅποια εἰς τὸ παρελθὸν ἐστήριξαν δύο προϋπολογισμοὺς, ἤρχισαν ἤδη νὰ ἐξαντλοῦνται.

γ) Τὰ προβλεπόμενα κέρδη τῶν 200 δισεκ. ἐκ τοῦ κρατικοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου εἶναι κάπως δύσκολον νὰ πραγματοποιηθοῦν, ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος ὑποχρεοῦται νὰ διαθέσῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ εἰσαγόμενα εἶδη εἰς τιμὰς μικροτέρας τῶν ἀντιστοίχων τιμῶν τῆς ἐλευθέρου ἀγορᾶς.

δ) Αἱ πιστώσεις τῶν μισθῶν καὶ τῶν συντάξεων, παρὰ τὴν χα-

μηλὴν ἀμοιβὴν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τῶν συνταξιούχων ἀπορροφῶν $568 + 455 = 1023$ δισεκ., δηλ. τὸ 52% τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ.

ε) Διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Ἑλληνο-ιταλικοῦ πολέμου ἐμφανίζεται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν κονδύλιον διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ δημοσίου χρέους. Αἱ πιστώσεις τῶν 36 δισεκ. ἀφοροῦν τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων μεταπελευθερωτικῶν ἀμερικανικῶν δανείων τῆς Τραπεζῆς Εἰσαγωγῶν Ἐξαγωγῶν καὶ τοῦ πλεονάζοντος συμμαχικοῦ ὕλικου.

Ὁ πολεμικὸς προϋπολογισμὸς (βλ. ὑπ' ἀρ. 10 πίνακα) εἰς τὰ ἔσοδά του περιλαμβάνει τοὺς ἐκτάκτους φόρους, τὴν ἐκποίησην τῶν κρατικῶν ἀποδεικτικῶν συναλλάγματος καὶ τὴν ἀμερικανικὴν βοήθειαν, ἡ ὁποία περιλαμβάνει 500 δισεκ. δρχ. = 50 ἐκ. \$ ἐκ τοῦ σχεδίου Μάρσαλ.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν ἐξόδων τοῦ πολεμικοῦ προϋπολογισμοῦ δύναται κατ' ἀρχὴν νὰ λεχθῆι :

α) Ὅτι ἓνα μέρος τῶν δαπανῶν τούτων ἀποτελεῖ τακτικὰς δαπάνας τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀφοῦ πολεμικὰ ὑπουργεῖα καὶ δημοσία ἀσφάλεια ὑπάρχουν καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς εἰρηνικῆς περιόδου.

β) Ὁ πολεμικὸς προϋπολογισμὸς δὲν περιλαμβάνει δαπάνας διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ στρατιωτικοῦ ὕλικου, καθ' ὅσον τοῦτο παραχωρεῖται δωρεὰν ἐκ τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως.

γ) Ὁ στρατὸς ἀπορροφᾷ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν δαπανῶν. Ἀκολουθεῖ ἡ χωροφυλακὴ καὶ κατόπιν τὸ ναυτικὸν καὶ ἡ ἀεροπορία.

Τέλος, ἐκ τοῦ ἐπομένου ὑπ' ἀριθ. 11 ἀνακεφαλαιωτικοῦ πίνακος τῶν ἐσόδων καὶ τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ προκύπτει ὅτι :

α) Ἐκ τῶν 3250 δισεκ. τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων, τὰ 2507, δηλ. τὸ 77% καλύπτονται ἐξ ἐσωτερικῶν πόρων. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐνίσχυσις συμμετέχει εἰς τὸ βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ μὲ 743 δισεκ., μ' ἄλλα λόγια ἡ συμμετοχὴ τῆς ἀντιπροσωπεύει τὰ 23% τοῦ συνόλου, ἐνῶ κατὰ τὴν προηγουμένην χρῆσιν ἀντιπροσώπευε τὸ 33%.

β) Τὰ 3250 δισεκ. τῶν ἐσόδων, ἂν τραποῦν εἰς προπολεμικὰς δραχμάς μὲ βάσιν τὸν τιμὰριθμον τοῦ κόστους τῆς ζωῆς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς ἐπίπεδον 251 φοράς ὑψηλότερον τοῦ προπολεμικοῦ, μᾶς δίδουν 13 περίπου δισεκ. προπολεμικῶν δραχμῶν, ἐναντι προπολεμικῶν ἐσόδων ἐκ 14 δισεκ. περίπου.

Πίναξ 10

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
(Είς διεκ. δραχ.)

Ε Σ Ο Δ Α	Ε Ξ Ο Δ Α
1. Πολεμική εισφορά ένοικίων	53
2, » » κύκλου εργασιών	154
3. Ήμερικανική βοήθεια :	
α) Έναντι μερικών δαπανών του στρατού	21
β) Από τὸ σχέδιον Μάρσαλλ	500
4. Έκποιήσις κρατικών ἀποδεικτικών συναλ/τος	100
—————	
Σύνολον έσόδων πολεμικού προϋπ/σμού	828
Έλλειμμα πολεμικού προϋπολογισμού	673
	—————
	1501
	—————
1. Μισθοί :	
α) Στρατού	288
β) Ναυτικού	41
γ) Ήεροπορίας	47
δ) Χωροφυλακής	167
2. Λοιπαί δαπάναι :	—————
α) Στρατού	392
β) Ναυτικού	34
γ) Ήεροπορίας	23
δ) Χωροφυλακής	35
3. Έφεδρικά έπιδόματα	—————
4. Δαπάναι παρελθόντων οίκον. έτών	82
5. Περιθαλψις προσφύγων	16
6. » οίκογενειών στρατευθέντων	305
7. Διατροφή έξορίστων	47
8. Στρατιωτικά μεταφοραί	15
	—————
Σύνολον έξόδων πολεμικού προϋπολογισμού	9
	—————
	1.501

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ
Προϋπολογισμού χρήσεως 1948—49

Πίναξ 11

	ΕΣΟΔΑ		ΕΞΟΔΑ	
	Είς δις. δρχ.	%	Είς δις. δρχ.	%
1. Έξωωτερικών πόρων :				
α) Τακτικά	1.826	56		
β) Συνήθη έκτακτα	374	12	1.134	33
γ) Πολεμικού προϋπολογισμού	307	9		
2. Έξωωτερικής ένισχύσεως :				
α) Συνήθη έκτακτα	222	7		
β) Πολεμικού προϋπολογισμού	521	16	367	11
	<u>3.250</u>	<u>100</u>		
	200			
	<u>3.450</u>		<u>3.450</u>	<u>100</u>
ΤΕΛΙΚΟΝ ΕΛΛΕΙΜΑ				

Ἡ παροῦσα χρήσις, ἐπομένως, ἐπιδιώκει νὰ εἰσπράξῃ τὰ $\frac{13}{14} = 93\%$ τῶν προπολεμικῶν ἐσόδων, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐνισχύσεως, δὲν εἶναι δυνατὸν κατὰ τὴν τρέχουσαν χρήσιν νὰ ὑπερβαίῃ τὸ 70% τοῦ 1947. Ἄν τὰ ἔσοδα τῆς παρούσης χρήσεως δὲν ἀντεπροσώπευον τὸ 93% ἀλλὰ τὸ 70% τῶν προπολεμικῶν ἐσόδων, τότε θὰ ἐπέβαλλον εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν τὴν αὐτὴν προπολεμικὴν ἐπιβάρυνσιν. Ἐπειδὴ, ὅμως, ἀντιπροσωπεύουν τὸ 93%, ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῆς παρούσης χρήσεως ὑπερβαίνει τὴν προπολεμικὴν κατὰ $\frac{93-70}{70} = 33\%$

γ) Τὸ ἔλλειμμα τῆς ἐξεταζομένης χρήσεως, συμφώνως πρὸς τὰς προβλέψεις περιορίζεται εἰς τὰ 200 δισεκ. Ὑπὸ τὰς παρούσας ὅμως συνθήκας, ὑπάρχει φόβος νὰ καταστῇ μεγαλύτερον, πρὸς τὴν ἄποψιν δὲ ταύτην συμφωνεῖ καὶ τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Ἀνασυγκροτήσεως εἰς τὸ ἐσχάτως δημοσιευθὲν εἰς τὸν τύπον ὑπόμνημά του πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

Γ. ΣΑΠΟΥΝΤΖΑΚΗΣ